

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Макъ

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейим
къэралыгъо гъэпсыкіэ иэ зыхъугъэ Маф

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдэкы

№ 39 (22488)

2022-рэ ильес

МЭФЭКУ

ГЪЭТХАПЭМ и 10

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
къыхэтутыгъехэр ыккі
нэмикі къэбархэр тисайт
ижъугъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ иғъэзет

Гъэтхапэм и 10-р — Адыгэ Республикэм и Конституцие и Маф

Адыгэ Республикэм
щыпсэухэу лытэнтыгъэ
зыфэтшыхэр!

Адыгэ Республикэм и Конституцие и Мафэ фәш! тышбу-
фәгушо!

1995-рэ ильесым гъэтхапэм
и 10-м аштэгъэ Конституциер
Урысые Федерацием инэмикі
шъолъирхэм яфтыныгъехэм
афэдэхэр зиэ Адыгэ Республикэм
иполитическэ, иэкономи-
ческэ ыккі иправовой системэ
льапсэ фэхъугъ, тиреспубликэ
иобщественнэ-политикэ зылкъ-
итынтыгъэрэ исоциальнэ-економ-
икэ хэхъонтыгъэрэ амалы-
шүхэр къытлыгъех.

Ильесэу къызэтынекъыгъехэм
Закон Шъхьалем шуагъэу къы-
тыгъэр нафэ къэхъугъ, цыиф
льэпкэ зэфэшхъафыбэмэ
къахэкъыгъеху Адыгейим щыпсэ-
ухэрэм мамырныгъэрэ зэтурын-
ныгъэрэ азыфагу ильэу зэдэпсэ-
ухэмэ зэраштоигъор нахь нэ-
рьльэгъу къытфэхъугъ.

Адыгейр джыри нахь зэтегъэ-
психъагъэ хъунымкіэ, Урысыем
ыклюачэ нахь пытэнымкіэ Кон-
ституцием къыдилтытэхэрэр
гъэцэктэгъэнхэм мэхъанэшко
зэрилм тицыхъэ пытэ тель.

Тичыпэгъу лъаплэхэр, зэкэ-
ми тышбуфэлъало псауныгъэ
пытэ, щыэкіешу шуяиэнэу,
шууигухэл дахэхэр къыжъу-
дэхъунхэу, гъэхъэгъакіхэр
шушшынхэу!

Адыгэ Республикэм и
Лышъхъэу, Урысые полити-
ческэ партиеу
«Единэ Россиям» и Адыгэ
шъолъир къутамэ
и Секретарэу
Къумпыйл Мурат

Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгейим иминистрэхэм я Кабинет изэлукI

Къумпыйл Мурат инфляцием
нахь макъеу зэрар арихынымкіэ,
чыпэхэм товархэр къашыхы-
жыгъэнхэмкіэ Урысые Феде-
ратирем и Президентэу Влади-
мир Путиным пшъэрэлъеу
афишигъэхэр зэрагъэцакіхэрэм
ынаэ тыригъетыгъ.

АР-м и Премьер-министре
ипшъэрэлъхэр зыгъэцакіэу
Кіэрэшэ Анзаур къызериуагъэм-
кіэ, лъэпкэ проектхэм ягъэ-
цакіен пае мыгъэ сомэ миллиарди
5,4-м ехъу къыхагъэйш, зэпку имылъу
изээу уцхэр къаалкагъэхъанхэм
фәш зээзэгыныгъехэр адашы-
гъях, псауныгъэм икъеухъумэн
фэгъэзэгъэ псеөоли 10-мэ ягъэ-
цакіэжынкіэ е ягъэпсынкіэ
планхэр агъэцэкіштих. Поликли-
никэм ишын Мыекъуапэ щыль-
арактатэ. Каменномостскэ да-
шыхъэрэ поликлиникэмкіэ под-
рядчикир Софшэнхэм афежагъ.

хэхъонтыгъэ егъашыгъэнымкіэ
унэе программэм ипроектхэм-
кіэ зээзэгыныгъехэр процент
50-м ехъугъэх.

АР-м псауныгъэр къэхуху-
мэгъэнымкіэ иминистрэу Мэрэ-
тыкъю Рустем зэлукіэм къызэрэ-
шиуагъэмкіэ, зэпку имылъу
изээу уцхэр къаалкагъэхъанхэм
фәш зээзэгыныгъехэр адашы-
гъях, псауныгъэм икъеухъумэн
фэгъэзэгъэ псеөоли 10-мэ ягъэ-
цакіэжынкіэ е ягъэпсынкіэ
планхэр агъэцэкіштих. Поликли-
никэм ишын Мыекъуапэ щыль-
арактатэ. Каменномостскэ да-
шыхъэрэ поликлиникэмкіэ под-
рядчикир Софшэнхэм афежагъ.

ар проценти 130,1-рэ мэхъу.

«Бизнес цыкIумрэ гуры-
тымрэ ялахъэу эконо-
микэм хашихъэрэр
нахыбэ зыхъукI, сид
фэдэрэ санкциехэми ты-
къагъэштэштэп. Пред-
принимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ Іэпн-
Іэгъу зэраратырэ амал-
хэр икъоу къызфэтэ-
жъугъэгъэфедэх», — къы-
луагъ Къумпыйл Мурат.

АР-м экономикэ хэхъонтыгъэ-
мрэ сатыумрэкіэ иминистрэу

Шэуджэн Заур зэлукіэм зэрэ-
щихигъэунэфыкыгъэмкіэ, гъо-
мылапхъэхэмрэ нахыбэрэ
агъэфедэрэ товархэмрэ ауасэ
къамылтынэм мафэ къэс гъунэ
льяфын, тхъаумэфэ мафэхэм
ермэлкыхэр зэхажэхээ ашын
фае.

«Пандемием ильхъян
унашьохэр исынкIэу
тиштэнэу, мэхъанэшхо
зиэлшилъхэрэр дгъэ-
цакIэхэу, ипальэм кы-
нэу социальнэ псуалъэ-
хэр дгъэпсынэу зедгъэ-
сагъ. А опытыр непи
икъоу къызфэдгъэфедэн,
итхъуухъэхэрэр зэкIэ
шиэнэгъэм щылхы-
рытишынхэ фае. Гъэп-
сын Йошиэнхэм цы-
пIэрысхэр къаалхъэзүгъэ-
лажьэх. ТыздеIэжьэмэ
ары ныIэп кIэухыиIухэм
такыыфэкIон зытъэ-
клиштыр», — къылуагъ
Къумпыйл Мурат.

АР-м и Лышъхъэу
ипресс-къульыкъу

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

ТыфэгушIo!

Лытэнэгъэ зыфэтийрэ тиIoфиIэгью, Адыгэ Республикэм изаслуженэ журналистэу Сихъу Гоощагъо тыфэгушIo ныбжь дахэ иIэ зэрэхъугъэмкIэ. Гоощагъу, тыфэлъяIo уигъашIэ кIыхъэ хъунэу, уунаагъо, уильфыгъэхэм, узытегуIыхъэхэр къорэльф-пхъорэльф-хэм яхъяр пльэгъунэу, уадэтхъэнэу. Уипсаунэгъэ къыкIими чеу, уикъэлэм миуцкоу, цыфхэм уагъельанIэу джерири ильэсыбэрэ укытхэтинэу, гухэлъяшIoу уиIэхэр къыбдэхъунхэу пфэтэIo.

«Адыгэ макъэм» щылажъэхэрэ

«Цыхъэ афэтэши, адэтгъаштэ»

Тхъамафэу икыгъэм ректорхэм я Урысые Союз Украинаэм щыхъурэм фэгъэхъыгъэу цыфхэм закыфигъэзагъ. Хэгъэгум иапшьэрэ еджэпли 150-м нахыбэм яректорхэр ашт кIэтхагъэх. Ахэм ахэт Мыецьопэ къералыгъо технологическэ университетым иректорэу Къуижь Сайдэ.

— Урысые иректорхэм я Союз къышIыгъэ джэпсалъэр игоу сэлъитэ. Урысые Федерации щынэгъончъэнэмкIэ и Совет, УФ-м и Президент, Правительствэм унашьоу аштыгъэхэм адэтгъаштэ, цыхъэ афэтэши. Тихэгъэгу щынэгъончъагъэ илтынным, тинеуцырэ мафэ рэхъатынным а пстэур фэлорышиIэшт. Тихэгъэгу стратегическэ зыпкъитынэгъэ илтынным, социал-и-экономикэ хэхъоныгъэ юшIынным афэшIтызэкъоуцон, зыкIынэгъэ тхэлъын фое, — къуагъ Мыецьопэ къералыгъо технологическэ университетым иректорэу Къуижь Сайдэ.

Цыфхэр хэмийкIодэнхэм фэши

АР-м ибзылфыгъэхэм я Союз и Правление хэт Зоя Баиченк хэушхьафыкыгъэ дээ операциеу Донецкэ ыклы Луганске народнэ республикэхэм ашык'орэм фэгъэхъыгъэу игупшысэхэм тащигъэзогъазагъ:

— Киев щыпсэурэ бандеров-цэхэм цыфхэм ящиIеныгъэ зын-парэки къырадзэрэп. Ахэм, «тижъуагъохэм» афэдэу, цыфхэм яахъщекIэ ябизнес агъэпсигъ, унз зэтегъэпсихъагъэхэр ашIыгъэх, ежь ашъхэ нэмийкI амыльгъоу рэхъатэу мэпсэух, зыкIи ыгъэгумэ-кIыхэрэп ильэс пчыагъэ хъугъэу Донбасс щыпсэухэрэп зэрэх-кIуадхэрэм. Щэу къатIуп-цихъэрэм зыкIи хабзэр зыIыгъ «хъекIэ-къуакIэхэм» защау-

хумээзэ лыжъ-ниюжъхэр, бзыльфыгъэхэр, кIэлэцIы-кIухэр чыунэхэм ачIэсих. Тэ, ныхэу тикъэралыгъо фэшьип-къэхэм, къиним лъэшиу тегъэгумэкIы. Украинаэм ипащэхэм политикэ шIоу зэрахъэрэп лъэпкъ террорым енхыгъ. Гур къегъэтхамыкIэ ежь яцIыф дэдэхэм гуманитар икIыпIэ арамытэу гъэрэу зэраIыгъхэр, бзыльфыгъэхэр ыкIи кIэлэцIы-кIухэр зэраукIыхэрэп зытль-гъукIэ. Урысые и Президент зыфэтгъэзэ псынкIэу ыкIи пхъашэу США-м, Англием ыкIи НАТО-м хэхъэрэп нэмийкI къэралыгъохэм санкциехэр атырильханэу.

«Адыгэ макъэм» иIoфышиIэхэм адигабзэмкIэ диктантым зыфагъэхъазыры

Адыгабзэмрэ (черкесыбзэмрэ) тхъабзэмрэ я Мафэ ипэгъокIэу я IV-рэ Дунэе Ioфтыхъабзэу «АДЫГЭ ДИКТАНТ» зыфийорэм зыфагъэхъазыры. Ашт икIицакIох Дунэе Черкес АссоциацIи, Адыгэ къэралыгъо университетыр, Къэбэртэе-Бэлькъар къэралыгъо университетыр. Мы ильэсым ар гъэтхапэм и 12-м атхыщт, мафэм сыхъатыр 12-м рагъэжъэшт.

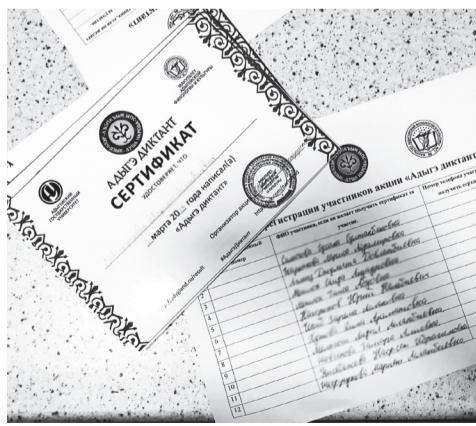
Ioфтыхъабзэр лъэпкъыбзэм икыззэтэгъэнэжъын, ар нахь цыфыбэмэ зэрэгтэшIэ ашоигъо хъуным фэлажъэ. Республике гъэзетэу «Адыгэ макъэм» ныдэлфыбзэм икъэхъумэн, изээшIэн ипшьэриль шхъаIэх. 2023-рэ ильэсым

гъэзетым иапэрэ номер къызыдэкIыгъэр ильэси 100 хъущт.

«Адыгэ диктантыр» зызэхашэрэм щеэжъягъэу редакцием иофишиIэхэр ашт чанэу хэлажъэх. Мы ильэсымы зыщауштынэу ежэх. Пандемием ыпкъ къикIыкIэ мы аужыре ильэсхэм ар онлайн шыкIэм тетэу макло.

Шоигъоныгъэ зилэ пстэури Ioфтыхъабзэм хэлэжъэнх амал яIэшт. Атхыщт текстыр тлоу гошгъэшт. Апэрэр адигабзэр дэгъоу зышэхэрэм алай, адэр ар зээгъэшэнэу езгэжээгъякIэхэм афытегъэпсихъагъ. Шхъадж ежь илрэфгъэур къыхихыщ. ЛъэкъуацIэр кIэтхэгъэнир шлокI имыIеу щытэп, зыкъэзигъэлтэйонэу фэмьехэм зыфае цIэр ратхэн альэкъищт — унэе кодхэр зекIеми афашыщтых. Ау анах дэгъоу тхагъэхэм ацIэхэр къараоштых.

ЗэрэхъашIи зэрауплэкIуущт шыкIэр тхэнир рамыгъажъээ къафало-

тэшт. Диктантыр электроннэ почтэу adygkafedra@mail.ru и телефонэу 8-918-223-95-19-м и WhatsApp рагъэхъажынэу щыт.

ДЕЛЭКЬО Анет.

COVID-19

Нахь макIэ хъугъэ

Гээтхапэм и 9-м ехүлэу зэфэхъысыжъхэм къызэрагъэльэгъуагъэмкIэ, Урысые COVID-19-р къызэузыхэрэм япчыагъэ процент 29,6-кIэ нахь макIэ щыхъугъ.

— 2022-рэ ильэсым иябгъонэрэ тхъамафэ изэфэхъысыжъхэмкIэ коронавирусыр нэбгырэ 616 355-мэ къяузыгъ, ар блэкIыгъэ тхъамафэм ебгъапишмэ, процент 29,6-кIэ нахь макI, — къуагъ Роспотребнадзорым ипащэу Анна Поповам.

Роспотребнадзорым къызэритыгъэмкIэ, ныбжь зэфэшхъаф зиIэ купхэм зэкIеми узыр нахь макIэу къяутэкIэу агъеунэфыгъ. А. Поповам къызэрхигъэшIи гъэмкIэ, коронавирусыр зиIэу агъеунэфыгъэхэм япроцент 97-мэ пэтхуу-утхум фэдэу е нэшанэ хэмийлэу апэкIэкы.

Урысые исубъекти 5-мэ сымаджэхэм япчыагъэ нахь за-къициIэтыгъэу агъеунэфыгъ. Ахэм ацищых Москва, Санкт-Петербург, Московскэ хэкур.

Вакцинацием епхыгъэ игъэкIотыгъэ Ioфтыхъабзэр Урысые щэкло, ашт ыпкэ хэлъэп. Къэралыгъом коронавирусым пэуцужырэ вакцини б щатхыгъ: «Спутник V», «Спутник Лайт», «Спутник M», «ЭпивакКорона», «ЭпивакКорона-Н» ыклы «Ковивак» зыфиохъэрэ.

Тарихъим иухъумаклох

Хабзэ зэрэхъугъэу, гъэтхапэм и 10-м хъарзынэшхэм я Мафэ хагъэунэфыкы. Иофэу ашлэрэм мэхъэнэ ин и, ахэр тарихым иухъумаклох. Хъарзынэшхэм ачлэль документхэм осешхо я, къэралыгъоми, лъепкъхэми гьогоу къаклугъэм уашагъэгъуазэ. Лэшлэгъубэ тешлагъэми, лэуж пчагъэ дунаим къитехуагъэми, хууцэ-шлэгъэ чыжъехэр уапашхъэ къирағъеуцох.

Тарихыр къиззетгээнэгъэ-
нымкэ, ныбжыкіхэм ар алты-
гъээсигъэ хуунымкэ хъарзынэш-
хэм юфшэнэшхэм агъэцаклэ.
Лъеныхко пчагъэхэмкэ юф-
ашлэ, апэрэмкэ документхэр
гъэорышлэхэм къаратыжъях,
ахэр зэддэх, егъашэм члэлъин-
хэу агъэхъазырх. Аш нэмыхкэ
унэе фонд ялэу, республикэм
ицыф цэрыхъом ящынэгъэ
гьогу епхыгъэ тхыгъэхэр, сурэт-
хэр члэлъых. Гүшүлэм пае,
апэрэ секретарэу Бэрзэдж
Нуххэ, апэрэ президентэу Джак-
рымэ Аслын, УФ-м инароднэ
сурэтышлэу Къат Тэуцжыгъык
нэмыхкыбээ афэгъэхъыгъэхэр
унэе хъарзынэшхэм члэлъых.
Ахэм яобилей къэсэ зыхыкэ
тхыгъэхэр агъэхъазырх, къэ-
гъэлэгъонхэр ашых.

АР-м и Лъепкъ хъарзынэш
ипащэу Брант Азэмэт къизз-
риуягъэмкэ, Адыгеим ихъар-
зынэш иофшэнэхэмкэ апэрэ

кэу ахэр зышаигын чылпэ
шылагъэп. 1945-рэ ильэсийн
ыкіхэм адэжь ары хэку хы-
кумрь зычлэтигъэ унэм ичыунэ
шыц хъарзынэшхэм къизыфы-
хагъэкыгъагъэр. Джащыгъум
Адыгэ автомон хэкум итарихъ
зыктэгъэцожыгъэнхэмкэ
юфшено ашлагъагъэр. Хъарзынэшхэм
ащылажъэштыгъэхэм къэнэжын-
гъэ документ зэе-тлахэхэм яу-
гъоижынкэ, ахэр цыфхэм
къафхумэгъэнхэмкэ ашшэ
бэ ифагъэр.

— Хъарзынэшхэм члэлъ-
хэр къиззрэтухъумэ-
штхэм тинаштээ.
Лэшлэгъу пчагъэкэ
уэзкэштээжъэм айгыгъ-
гъэ документхэр непэ
къэтиштэжъын амал
ти. Тарихыр зээгъа-
шиш зышшохъу, джащ
фэдэу документ горэм

Брант Азэмэт.

хэтих. Адрэхэм документхэр
члэлъых. Мыш къирахылэхэ-
рэм зэрифшшуашэу юф адашлэ.
Дезинфекции зышашырэ каби-
нетым тхъалэхэр чахъях, аш-
зычлэлхыхкэ, гүнэгтү каби-
нетым полкхэм атыральхъях,
агъэгъушых, язытэ дэймэ
тхъэпэ зырызэу агъэлжжых.

Лъепкъ хъарзынэшхэм джир-
рэклэ фонд 1663-рэ члэль, осэ
ин зиэ документыбэ ахэм ахэт.
Анахыжэу хъарзынэшхэм члэ-
ллыр 1869-рэ ильэсийн айгыгъ-
гъэ документхэр ары. Ахэм
ахэлхых альбом зэфшхъафхэр,
методическе тхылхэр, 1917-рэ
ильэсийн Октябрьскэ револю-
цием хэтигъэхэм ягуукижж-
хэр. Хъарзынэшхэм члэль мате-
риалхэмкэ. Мыекьюапэ фэгъэ-
хыгъэ тарихыр зэрэштэу
уугъоин плъэкишт. Джащ фэдэу
революцием ыпэклэ ялэгээ до-
кументхэри члэлъых.

Анах гъэшлэгъонир метри-
ческэ тхылхэр арых. 1871-рэ
ильэсийн къышгээжъагъэу
1909-м нэс къалэм къышвиху-
гъэхэр, къышызэрэшагъэхэр
ыкы зидунаи зыхъожыгъэхэр
мыш дэтих.

— Тиофшиш эхдгъа-
хьозз ыпэклэ тылъэгъу-
атэ. Учреждениякэш
тыкызыклюжыгъэм
къышгээжъагъэу нах
ээтэгъэстхъагъэ ты-
хуугъ, аужырэ шапхъэ-
хэм адиштэрэ техноло-
гиихэр тиэх. Документ-
хэр зэрэбгъэкэшъыншт

Ерзджыбэк Юр.

ильэсхэр, егъэжъэгъур къини-
гъэ. Документхэр зышаигыншт
унэ щылагъэп, бюром юф щы-
зышлэштыгъэ нэбгырэ закъом
хэку статистическэ бюроми
пэцнэгъэ дызэрихъэштыгъ.
1925-рэ ильэсир ары унэ къа-
фыхагъэкли документхэр ахэм
зэрэгъеузау благъэр.

Граждан заомрэ Хэгъегу
зэошхомрэ ялхъян архив хэку
фондым члэнэгъэшхэм зэришы-
гъэр къэлогъэн фае. 1932 —
1942-рэ ильэсхэм документхэр
аугоицгъэхэм ашышибэ, нэ-
мыц-фашист тахаклохэм тихэу
заубитым, ашлоклохъягъаг. Заом
зэрэзэшгъэкъогъагъэм къихэ-

дгъэклюагъэх. Дэжы
тхъалэхэр зышагъэкэш-
жырэ мастерскоим
Юфшиштээ. Документтэу
къытлэхъэхэрэм язы-
тет дэеу, зэхэтэкьюу
къыхэкы, ахэр бгъэкэш-
жыныр Ишлэхэу
щытэп, хэушхъафы-
кыгъэу юф адашлэ.
Джащ фэдэу планетар-
иа сканер ти. Мэкэш
маклэу электроннэ шы-
кылэхэр къызыфэтгэгъэфедэ.
Шыфыр цунэ исэу иицы-
кэгъэ документтыр ти-
штээ къытлэгъун ыльэ-
кыщт. Бэмышлэу
хэушхъафыкыгъэ сайт
къыззутхыгъ, — ёо
АР-м и Лъепкъ хъар-
зынэш ипащэ.

Хъарзынэшхэм къекуаллэрэ
пэпчь шьэфыбэ кыфызэлхъигъэ
мэхъу. Тхъалэхэр зэптиргъа-
зэхээ, тиреспублике, тихгээ-
гү тарих гьогоу къаклугъэр аш-
ынгу къыкіцуо. Хъарзынэшхэм
яофшиш осэнчээр щыт, къэзы-
гъэ ямышлэу документхэр къа-
хумхэх, ахэм къебарэу архтхэр
цыфхэм алъагъэсих. Тарихыр
къауххумэ. Лэшлэгъу
пчагъэ текыгъэми хъарзынэ-
шхэм члэлхэр къодыщхэх.

Лъепкъ хъарзынэшхэм иофшиш
зерафэрэзэр, яофшиш зэрифшшуашэу
зэрагъэцаклэрэр Брант Азэмэт къеухым
къыуагъ ыкы мэфэкынкэ
къафэгушуагъ.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Оел Ларисэрэ Ирина Смолинамрэ.

Тизэхахъэхэр

Мамырэу шъущыІэнэу, шъупсэунэу шъуфэтэІо

Хэушхъафыкыгъэ дээ операциехэр Донецкэ ыкчи Луганскэ народнэ республикэхэм зэраацыклохэрэм афэгъэхьыгъэ зэхахъэхэр Адыгэ Республикэм щэклох.

Урысыем и ДОСААФ икутамэу Адыгэ Республикаем щылэр, АР-м лъэпкъ йофхэмкэ, йэклиб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адирялэ зэпхыныгъэхэмкэ ыкчи къэбар жуу гъэм иамалхэмкэ и Комитет къэшакло фэхъухи, машинэхэр зэхэтхэу Мыеекъуапэ икъихи, Тульскэм клаугъэх.

«ЕгъешІэрэ машом» шырагъэжъагъ

Саугъэтэу «ЕгъешІэрэ машом» ыпашхъэ зэхахъэм хэлажъэхэрэр щызэлуклагъэх. Зэнэяласэхэр, зэныбджэгъухэр, йоф зэдээзышІехэрэр пчэгум къихъагъэх. Гущыгъэту зэрэзэфхъухэрэр тэльэгъух, ау нэгушоу зы нэбгыри ахэтэп. Гумэкыгъом зэлъикүгъэхэр рэхъатныгъэ ялэп.

Общественне организациехэм ахэтхэр бэ мэхъух. Къэзэкъ шъушашкэ фэпагъэхэм къэлээджаклохэр, зыныбжъ хэклотагъэхэр ахэтых. Хэгъэгум и Уэшыгъэ Klyachkéхэм яветеранхэр дунэе политикэм изытет нахь щыгъуазэх. Зэгъэпшэнхэр ашыахээ, мамыр щылаклэм игъэптиэн йофигъо шхъаалеу альяйтэ.

Гупшисэхэр

Урысыем и ДОСААФ икутамэу Адыгэ Республикаем щылэм ипащэу Барцо Тимур зэдэгу щылэгъум къышыхигъэшыгъ Донецкэ ыкчи Луганскэ народнэ республикэхэм гумэкыгъубэя ялэу зэрэштыр. Машинэхэр

зэхэтхэу къалэу Мыеекъуапэ, Мыеекъопэ районым ягъогухэм ариклохээз, Урысыем и Президентэу Владимир Путиним ишыгъэ унашьом зэрэдираштэрэр къагъельягъо.

Мыеекъуапэ икъэзэхъэм яотдел ипащэу Александр даниловым къитиуагъ ыпашхъэ йэпилэгъухэм зэрхэлажъэр. Машинэу ар зэрысым Урысыемре Адыгэ Республикаемре якъэралыгъо быракхэр хэшлагъэх, мэбыбатэх. Лъэпкъхэм язэфыщытыкІехэр гъэптигэгъэнхэр зэклэми зэдирялофэу А. Даниловым ельяйтэ.

Зэдьрагъаштэ

Адыгэ Республикаем ивтетранхэм я Совет итхаматэу Къоджэ Аслын «ЕгъешІэрэ машом» ыпашхъэ щыклохъэ зэхахъэм къышыгушыгъагъо.

А. Къуаджэм изэфхэйсэхъэм къащыхигъэшыгъ Украинаем ипащэхэм ильэсэбэ хууѓэу зэрхэхэрэе политикэм дебгъаштэ зэрэмыхъущтыр.

- Шылыкъэр икъоу къалорэп, пцы аусы. Урысыемре Украинаемре язэфыщытыкІехэр нахь дэй мэхъух. Неонацизмэм къигъэгушуухэу Украинаем мурад-

хэр илэх. Цыиф къызэрыклохэр архы къинигъуабэ къызэклюгъэр, - къыуагъ А. Къуаджэм. - Владимир Путиним иунашьохэм тэ адетэгъаштэ.

Зэхахъэм хэлажъэхэрэм мемориалэу «ЕгъешІэрэ машом» къэгъагъэхэр къэральхъагъэх, хэгъэгур къаухумээ лыхъужъэу фэхыгъэхэм шхъашэ афашигъ.

Мыеекъуапэ къырыкІуагъэх

Мемориалэу «ЕгъешІэрэ машом» къыщырагъажи, машинэхэр зэхэтхэу Мыеекъуапэ иурамхэм къарыкгуагъэх. Лъэсрыкло гъогухэм цыифхэр атетхэу нэплэгъу фабэкэ машинэхэм арисхэм къызэрэялыхэрэм тигъэгушуагъ. Узэктотмэ – ульэш. Аш фэдэ гупшисэхэр а

уахътэм нэбгырабэмэ ялагъэу тэльяйте.

Чылпэ плъирхэм ашызэпэуцүгъэхэм ахэклохэгъэ дээжоплхэм ясаугъэтэу Мыеекъуапэ идэхьапэ щытым машинэхэр къышыгүцүгъэх. Къоджэ Аслын зэхахъэм къышыгушыи, саугъэтэйм къэгъагъэхэр къэральхъагъэх.

Тульскэм нэсыгъэх

Машинэхэр Мыеекъопэ районым игупчэу Тульскэм нэсыгъэх. Саугъэтэу «ЕгъешІэрэ машом» дэжь цыифхэр къышызэрэгуюгъэх. Саугъэтэйм къэгъагъэхэр къэлтыральхъагъэх.

Лъэпкъхэм язэгү-рыноыгъ

Адыгэ Республикаем лъэпкъ йофхэмкэ, йэклиб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адирялэ зэпхыныгъэхэмкэ ыкчи къэбар жуу гъэм иамалхэмкэ и Комитет итхаматэу Шхъэлэхъо Аскэр общественне организациехэр, лъэпкъ зэфшъхафхэр йофхъабзэм зэрхэлжъагъэхэм мэхъэнэ ин илэу ылтыгъагъ.

Хэушхъафыкыгъэ дээ операциеу Донецкэ ыкчи Луганскэ народнэ республикэхэм ашыклохэм имашо лъэшэу зыкынмытэштэу тэгүгъэ. «Машор агъэлосэнным паы псы къабзэ лъялхъэрэг», - адигэмэ ало. Klyachkéхэм зэпэмьицуухэу акыллыр зэклэми ашынным фэш шылкэу щылэхэр лъэнэнкъо зэфшъхафхэм ашылхэм шхээу къызэдагъотын альякыщтэу зэхахъэм къышызыгъагъэхэм адетэгъаштэ. Мамырэу щэрэлх, орэпсэух. Украинаем хэукъоныгъэу ишыгъэхэрэм адедгъаштэрэп. Зэгуреноныгъэр, мамыр щылаклэм зэклэми анах дахэх, анах лъялхэх.

ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Шыгээ-псэукээр нахьышу шыгъэныр явшъэрыль

Адыгэ Республикаем 1офтшэннымрэ социальне хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерстве 2021-рэ ильэсүм 1офтэу ышлагъэм икІэух зэфэхьы-сыжьхэр зыщашыгъехэ зэхэссыгьо щылагь.

Ioftkhabyazem xelэjxagъex AP-m i Premyer-ministrэ ipshъerylyxhэр zygъeçek'ere Klereszhe Anzaur, AP-m i Kleraligъo Совет — Xasem ideputatay Natalya Shirokovar, vedomstvem epxhygъey Ioft zysh'era kuylyk'uyhem yapaçh'her, sozialnye учрежdeniexem yalyk'loch'er, jurnalistixh'er.

лофхъабзэр зэришагь Адыгэ Республикаэм лофшэнэмрэ социальне хэхъоньгаэмрэкэ иминистрээ Мирза Джалбач

ниструу мырзэ джаноэч.
АР-м и Лышишхэй Күумптыл
Мурат ыцлэкэ зэхэсигьом хэ-
лажьхэрэм шүүфэс гүшүйэм-
кээ закынфигъэзагь Күэрээ
Анзаур.

— Адыгэ Республикаем щыпсэухэрэмкіэ, обществэмкіэ мэхъянэшко зиэ юфшэнышко шьогъэцакэ. Ведомствэ анах шьхъялэу тиреспубликэ щыла-жъэхэрэм зэу шъуащыщ. Сыда пломэ, Урысые Федерацием непэ анахъэу ыналэ зытыригъэтэйрэд социальнэ юфыгъо-хэм язэшшохын ары. Мызэу, мытлоу АР-м и Лышшхъэу Къум-пыйл Мурат къыкыгъэтхыгъя республикэм щыпсэухэрэм яшылекіл-псэукіэ нахышу шыгъэныр пшъэриль шхъялэу тиэхэм зэраащыыр. Шынкъэ, пандемием ылкъя къикыкіэ блэ-кыгъя ильэсир къызэрыкъя-

гээп. Медицинэм илофышэхэм афэдэу шьори юофшэн кын жүгузэцклагъэ. Цыфэу кышшоулалхэрэм яфэл-фашихэр зэрифшэшүүшэу шьогъецаклэх, тапэки шуягъэ кытэу шьуяофшэн зэрээхэшүүщэштэй сицыхэе тель, — кыльягъ А. Кэрашэм.

Нэүжүүк зэхэсигъом къы-
щугышыаг Наталья Широкова-
вар. Пандемием къыздихыы-
гъэ зэхъокыныгъэхэм ямылты-
тыгъэу сэкъатныгъэ зиlэхэм,
гъот маклэ зиле унагьохэм ыкли
нэжж-лужхэм яфэло-фаштэхэм
яягэцкэнкэ 1оффышко зэра-
шлагъэр шүүкэ афильгъуул-

Зэхэсигъом игъеклэтигъэ доклад кьышишыг Адыгэ Республикаем юфшэнэмрэ социальна хэхъоногъэрмэкэ иминистрэу Мырзэ Джанбэч. Ащ къызэрэхигъэшыгъэмкэ, республикэм социальнэ зыпкытыныгъэ ильяныр, цыфхэм ящылакэ-псэукэ нахьшигъэ шыгъа-

ныкъо шъхъаæхэм зэу ашыцьыныбжь хækлотагъæхэмрэ сэ-
къатныгъэ зилæхэмрэ ясоциаль-
нэ фэло-фашизхэр нахьышлоу
гъэцкïгэгъэнхэр. Ахэм ясоциаль-
нэ фэло-фашизхэр зыгъэ-
цэклэрэ гупчи 9 тиреспублике
ит. Адыгэ Республиком икъэ-
ралыгьо программэу «Цыифхэм
социальнэ 1эпйиэгъу ягъэгъо-
тыгъэныр» зыфиорэр 2021-рэ
ильэсым процент 98-м кла-
хъэу гъэцкïлагьэ хъугъэ. 2020-
рэ ильэсым егъэвшагъэмэ,
блэкыгъэ ильэсым мыш пэуа-
гъэхъэгъэ мылькур сомэ мил-
лион 637.4-кэ нахьыб.

Статистикэмкэ Федэральэ күүлькүум Краснодар краимкэ ыккі Адыгэ Республикаимкэ и Гъэлорышлан!э къызызэри-тыгъэмкэ, 2021-рэ ильэссым сабый 4553-рэ къэхкүгъ, 2020-рэ ильэссым егъэшшагъэмэ, а пчагъяр 135-кэ нахыуб.

A black and white portrait of a young woman with long, dark, wavy hair. She is smiling warmly at the camera. The background is slightly blurred, showing what appears to be an indoor setting.

Щыләңыгъэм чыпта күн ригъэуцогъе кіләләцілүхәм языгъэпсөфигъо уахътә лъешу аналә тырагъетыгъ. Зекәмкіл зипсауныгъэ фықыуагъе зиә кіләләцілүк 956-мә реабилитационнә фәлә-фашизхәр афагъәнзілдік.

Адыгейим ишүхъафтынэу «Материнская слава» зыфиюрэр къезылжыгъэ сабыибэ зиэ нэгбыры 10-мэ сомэ мини 100 зырыз 2021-рэ ильэсым аратыгъ.

Адыгэ Республикэм 1оффшоу нымрэ социальнэ хэхъоныгъэм-реклэ и Министерствэ икомиссие мазэ къэс щытхъуцэу «1оффшоу нымрэ иветеран» зыфиорэр афэгъэшьошагъэнэм епхыгъэ 1оффшохэм ахэппльэ. 2021-рэ ильясым нэбгырэ 247-мэ аш фэдэ щытхъуцээр афагъэшьошагъ, нэбгырэ 623-мэ 1оффшоу нымрэ иветеранхэм атефэрэ социальнэ 1эпы1эгъум фэдэ аратынэу агъэнэфагъ.

Къэралыгъо Іэпилэгъум къы-
дыыхэлъятаагъеу «Унапкіэмрэ
коммунальнэ фэло-фашіхэм-
рэ апае цыф куп заулэмэ
субсидиехэр алэкігъэхъэгъэн-
хэм ехъыллагъ» зыфиорэм диштэу 2021-рэ ильясым нэбгырэ
11582-мэ сомэ миллиони 141-м
ехъу субсидиехэр алэкіхъа-
гъах.

Къэралыгъ социальна йэпы-
Іягъ ягъэгъотыгъэнымкї рес-
публика комиссием ышыгъэ
унашъохэм атету щыэныгъэм
чыпїэ къин ригъеуцогъэ унэгъо
6928-мэ сомэ миллион 23,2-м
ехъу аратыгъ.

2022-рэй ильээсүм Адыгэ Республикасын Иоффшынын мэр социаль нэ хэхьоныгъэмрэкіэ и Министерстве анахьэу ыкlyачэ зэрихылыг ёщтыр социальнэ зыпкытиныгъэр къэгъэгъунэгъэным, цыфхэр социальнэу нахьшлоу ухьумгъэнхэм атегъэпсыхъэгъэ зигъо Иоффхыабзэхэм язехъян ары.

Зэхсэыгъом икІэухым ведомствэм епхыгъэ учреждение-хэу анах дэгьоу Ioф зышлагъэхэр, джаш фэдэу социальне зээзгэрынгъэм къыхиубытэу къералыгъо социальнэ ІэпыІэгту ягъэгъотыгъэным ыльэнис-къюкэ программэм чанзу дэлжъягъэхэр рэзэнгъэ тхыльт-хэмкэ къихалашшил эх.

ЗЭО ПЧАГЬЭМЭ ПСАОУ КЬАХЭКЫЖЬЫГЬ

Тэхъутэмыкъуае кыщыхъугъэ Едыдж Чэхъу щылэнэгъэ гьогу гъэшлэгъон кыкъугъ. Къудажэу Тэхъутэмыкъуае щыпсэущтыгъэ мэкъумэшышлэ унэгъо тхъамыклем 1893-рэ ильэсым ар къихъухъагъ. Ильэс 18 ыныбжыгъэр Апэрэ дунэе заор кызежъэм.

Заом иублэгтүм Урысыем икъэхүүмэн яшыыпкъэу хэлжээнхэу быслымэнхэм тываа руьтэгвагь. «Тэ, быслымэнхэм, мы льэхъэнэ кынным ти-къэралыгьо пыним теклоным-кэ Ыспылэгтүм тифэхъун фае», — аюштыгь.

— аштый в.

Темир Кавказымре Закавказьемре арыс быслыымэнхэр ежхэм яштоигъоныгъэкіе хэхъягъа гэх «Дивизие Іәлкіе» зэджэгъа гэхэм. Анахь цыфыбэ зыхэтэгъэ ыкїи зэоным анахь фытегъэпсыхъэгъэ дээ подразделениее ар хүчтэгъа.

Хувь чыристанэр төрлийн скэ хэкум ит къуаджэу Дъяковэ дэт къэхалъем зэрэдалхъагъэхэр, быслыымэнхэр (дзэмхэтэгъэ молэм дуухъэр кызех нэүж) а псэүпэ дэдэм дэт еджаплэм ишагу зэрэцгэйтэйльтигъэхэр.

А заом Елыдж Чахъу псаоу

Кавказ шыудзэ дивизиес изэхэшэнкэ яшуагъэ къагъэ-къуагъ къуаджэхэмрэ ятхъаматэхэу цыф тэрээхэр къулыкъум хэхъанхэм лынпль-щтыгъэхэм. Ахэм ялэпыялгъу хэлъэу шыухэр атхыщтыгъэх. Черкес шыудзэм бэдэд хахьэ зышлонгъуагъэр.

Апэрэ дунээ заом ильхъян дээ техникиаклэмрэ шыудзэмрэ зэпэуцужынхэ фаеу хъугъагъэ. Къэзэкхъэмрэ къушхъэчлэсхэмрэ бэ хъущтыгъэх ыкыи пхъашэу заощтыгъэх.

Дивизион зэхажагъэм пыир лъэшэй къынцигъын энцтыгъ. Тыдэ щызэуягъэхэми, блэнагъэ ахэм ахэлтыгъ ыкли пыим утынышхо раХахьштыгъ. Iашэр дэгъоу зыгъэ-лорышэн зыльэкъирэ, зэклакло зимишэ шыу Iепэласэхэр къызилтыыхэкэ, пыир зэклеклон фаеу хъущтыгъэ.

Зэолхэр еджагъэхэу, дзэуставыр ашлэу, техникиаклэм зыгорэ хашлыклэу щитыгъэхэп. Ау ренэү хязырыгъэх ежхэм фэдэ пчыагъяклэ анахьыбэх хурэлпыидзэм жэхэктэнхэу.

Заом кіштхэр къахахыхэ зэхъум, псөүп!эхэр зэкэ къакуухъэштыгъэх, пхъэдз радзэштыгъэ. Тэхъутэмькъуае ыцэкэ клонэу зытефагъэхэм Едыдж Чэхъу ахтыйгъ. А заом уклоным пае шъуashi, ши уилэнхэ фэяյ. Лъэустэнхъаблэкэ къикыгъэр Жанэ Шъэофыж ары. Ау ар къафезэгтыгъэп: «Шы дэгъуи, Iashi, шъуashi — зыпари си!эп. Сыдэуштэу сы-
клошт?!» — ытуагъ аш.

Ячыләкәэ зи мыкәмә ашо-
хайнаپеү къуаджым инахыжь-
хәм Едыйдк ХъакIәзәфә зыфа-
гъезагъ (а һофымкә ищыкIагъэр
зәкәэ ащ илагъ) шеү иләр ащ
къыритынәу. Ау ХъакIәзәфә
шлоукIытәгъуагъ екъ заом мы-
клоу иләгъу kлаләм шыр ритынәу.
Къызищағъэр тхъемафә ехуу
мыхъугъеү ХъакIәзәфә фронтим

клохэрэм захаригъэтхагъ. Ау
инасып къыхыгъэп аш псаоу
къыхэкъыжынэу. 1991-рэ ильэ-
сыр ары ныиэп унагьом зишга-
гъэр аш клохыкъе фэхъугъэр.
Полковник горэм къыхиуты-
гъэм зеджэхэм нафэ къафэ-
хъугъ чыристанхэр Чернигов-
скэ хэкум ит къуаджэр Дъяко-
вэ дэт къэхальэм зэрэдальхяа-
гъэхэр, быслымэнхэр (дзэм
хэтигъэ молэм дыхухъэр къы-
зехъ нэүж) а псэуплэ дэдэм дэт
еджаплэм ищагу зэрэшгээты-
льгъэхэр.

Революцием ыуж зын къылтыгъызэрэукылжыбыштыгъэ граждан заом тыгъуасе зэнъыбджэгъуягъэхэр тоузэтыриутыгъэх: «Фыкъхэмэр» «Плытъыхэмэр». Аш фэдэ къошзэрэукл заом хэлжээнхэу фэмыиегъэ зэоплхэр зэбгырыкылжыхи, якъуаджэхэмэр ястаницэхэмэр адэттысихъажыгъагъэх. Деникиним идээ хэхьагъэхэрикъаахэкыгъагъэх. Едыдж ля-къом ѿшщэ а дээм нэбгырищхэфэгъагъат: Тэхүтэмыкъуаеклэ — Чэхъу, Лъяустэнхъаблэклэ — Хъакъазеф, ышац Шыкъулан

Мамыр ишыIакIэм къызыфегъээжсым, иколхоз гупсэу Сталиным ыцIекI щытым ар ўылэжъагъ. Сыд фэдэрэ чыпIе зээжсу ифагъами, Чэхъу ыгу ыгъэкIодыщтыгъэп. Сэмэркъэур ренэу игъусагъ. ЦыкIудэдэрэ арырэ зэлъыкIоштыгъэх. Чэхъу ыныбжь ептынэу щытыгъэп. Арыти, Иофтхъэбзэ гъешIэгъюн горем хадъэлэжжэнэу хъугъагъэ.

Едыдж Мэзагъо ыкъу (ыцэ къэсшлэжьырэп). Ахэр, Совет хабзэм зыщаухъумээ, Тырку-ем икъыжыгъагъэх. Егъэзыгъэ щылакэ зилэхэм ахэфгъагъэх. Къухъэуцуපلەخەم хъыль-хэр ашызерахъэхээ ашхыщт тлэкүр къагъахъэштыгъ. Я Чыгужъ япкыыхъэхэм ахэкъыштыгъэп, ау ауж афыным тещиныхъэхэти, къагъэзэжышиштыгъэп. Ахъщи ялагъэп, ар уимы-лэу сыйдэущтэу къэбгъэзэжьыщт?! Ахэм гүсэ къафхэхүгъэх ялоф щыгъозэ тырку хъульфыгытту. Хъазабэу зыхэтхэм хэкъыплэ къыгъотыгъ: банкыр атлэкынэу аралыагъ. Ау адыгэ клалэхэр ашкъеуполагъэхэп: «Тэ тызэрэфаеу юфыр зэпымыфэмэ, егъа-

Клалэхэр егушыс-къегупши сэжххи, къеуполлагъэх. Банкыр къахунклагъ, ау, полициер ауж къизехъэм, Мэзагъо ыкъо ыльякъо къаялагъ. Унэ зэхэтэкъуа гъэхэм ашыщ горэм ахэм зыщагъэбильгъагъ... А зы уахь тэм зэйусэхэу къизэrimыкъы жышууцхэр къагурыгъогъагъ. Зырызэу афэгъэхъум эптынхэу тураубытагъ. Апэу къежэжьыгъэр Чэхъу ары. Къухъэ горэ урысые лъэныкъом клонэу зэрээчытыр зешлэм, итрюмхэм ашыщ горэм зыщигъэбильгъагъ. Ильситу зытешлэ нэүжыгъ ары нылэп Цыккүдэдэ ар къызыдэхъугъэр. Зыльякъо къаялгээгъэ клалэм къигъэзжынным гу тыришыхъэштугъагъэп. Чэхъу инасын къыхыгъ

еъхулэу зылтъакъо къау!эхъэгэз
къалэми къебар къаригъэулыг
вызов къыфагъэхъынэу. Ау а
льхъаным хэгъэгум ащ фэдээ
юоф щызвэш!опхын пльэкъынэу
штыгъэп.

Аузэ Фин заор къежыгъ
Чэхъу алэрэхэм аащыщэу къе-
джахъэх. Мэзэ заулэ тешлахъэу
унагьом тхыль къыlyklаръ, Чэхъу
зэрэхэкъодагъэр ащ итыль. Ау-
хеукъуагъэхэу къычIэкъыгъ. А
заоми Чэхъу псаоу къыхэкъы-
жъыгъ.

Зэшхъэгүсэхэм Заурбэцээр Муратрэ къафэхъуяа. Хэгээгү зэошхор кызыжжээм, акою Юсыиф 1942-рэ ильясым заом ащаагь. Ильяс 50 фэдиз ыныбжъэй а заом Чэхуи агъэклогъяа. Ар зыхэлэжжэгье я 3-рэ заоу щытыгь. Кьюаджэм нэмьцихэр дафыжыгъяа къодьеу (1943-рэ ильясым мэзаем и 24-м) ар дашигъяа. Хэушхъа-фыкыгъяа я 26-рэ трофеинэ батальоным ишхончэо-шикуаоу щытыгь.

1943-р эйлээсүм Іоныгъом ил 13-м Юсыф къызэрاعкыгъэм икъэбар Едыджхэм яунагъо къыльбызысыгь. Зыхэкюдагъэр мэзиц хуягузай Юсыф икомандир къытхыгъе письмэр къаулагъ. Ныбджэгъу чанэу, псөемыблэжжэу ар зэрэштыгъэртхыгъэм къыхэштыгъ: «Сэренэу сырыгушоштыгь ар зэрэсичилгэгүм (Пшызэ шъольыр зэрэштыгъэм). И Родинэ ашшу ыльэгүштэгъ, сэри ятэм фэдэу дэгьюу къысфыщтыгъ Юсыф сильэпли цыифэу щытэгъ...». Къэбар гухэкъым унагъор лъешэу зэридзэгъагь.

Заор зыщаухыштыйм дэжээ
Чэхъу купэу зыхэфагъэр зыужу
итыгъэр заор зыщыкыгъе губ
гъохэр укъэбзыжыгъэнхэр арын
Красноармейскэ тхылъ цыклоу
ащ ыыгыгъэм мырэущтэу
дэтхэгъагь: «Едыдж Чэхъу 1945-
рэ ильэсым гъэтхапэм и 15-м
кыншегъэжъагьэу 1945-рэ ильэс
сым шышхъяэум и 31-м нэосын
Германием гүчүйжъыр щызыг
угъоигъэ красноармейцэхэм
ахэтыгь. Медалэу «За победу
над Германией» зыфиорэр аш
кынфагъэшьошэгъагь.

Джащ тетэү Чэхъу, Тхъэм
ынэтгэу ритхэгтэйгээштын, зэс
зауплэмэ псаоу къахэкъыжын
ыльэкъыгь.

Мамыр щылактэм къызыфес гъэзэжым, иколхоз гупсэү Сталинин ыцлэкэ щытым ар щылэжьага. Сыд фэдэрэ чынгэ зэжку ифагъэми, Чэхъу ыгу ыгъэкодыщтыгъэп. Сэмэркъэурренэу игъусагь. Цыкылдуудэрэе арырэ эзэлтыклощтыгъэх. Чэхъу ыныбжь ептынэу щытыгъэп Арыти, Йофтхъэбэз гъаш!эгъон горэм хагъэлжжэнэу хъугъагьэ.

Іэ мэзгэхъунэм чыпіэ щагъ-
нэфэгъягь. Джы а чыпіэр Ок-
тябрьске псыыгъыпіэм ычіэ
хуғъэ. Шыу пхъашэхэр ящи-
клягъэх зэхъум, колхоз брига-
дэм хэтхэм къыхахыгъягъэ-
хэм Едыжк Чэхъуи ахэфэгъягь.
Апэрэ дунээ заом ибысльы-
мэн дивизие хэтыгъэм икъу-
лайнныгъэ къышхъапэжынэу
хуғъэ...

Мамыр щылакіәр лъыкұат-
щытый. Ильессыбә тешілжығын
Чәхъу ыпхью почтэм һоф щы-
зышілштығын Гошхъанә Пол-
тавщинән ильеу жефәхәм къа-
гъязығын письмэр кылукагъ.
Полтавскә хәкүм ит къалеу
Хорол икіләеджаклохәм къат-
хыгъ Едйдү Юсыф Чәхъу ықъом
медалеу «За отвагу» зыфиорэр
къызәрәфагъешшошагъэр, Хо-
рольске районым ит селоу
Поливкә пәблагъеу щыт къош
къехальәм зәрәщагъэтілтыва-
гъэр. Юсыф иунағъо а къәба-
рым зәридзагъ. Заурбәчәр Гош-
хъанә аш иккә зәрагъэлтә-
гүнәу тыраубытагъ. Шкілхъу-
жыяу яләр ащи, ахъщәу ащ
къылекъилягъэмкә Юсыф зыща-
гъэтілтывағъ чылпәм нәсигъәх,
ячыгу гупсә щыщ ятәу зыда-
шагъари аш тыратакъуагъ.

Чэхъу тексыг эхэй Гошхъан, Заурбэч ыкли Мурат щылэнэгъэм яфшшошь чыпил щаубытыгъ. Заурбэч Октябрьскэ ѡэ заводым мастерэу бэрэ щылжъягъ, Мурат пенсием оклофе электричествэмкэ специалист дээжою юоф ышшагъ.

Чөхъу ыпхуу закъоу Гошъхан еджап!эм зыч!эсым егугъузэ еджэштыгъ, я 7-рэ классым ылж Краснодар дэт кооперативнэ техникумым дэж щизэхашгээгъэ курсхэр къыуухыгъагъаэх. Ау сымэдже хыльтээ зэхъум зыпари зэхимыхыж хъугъагъэ. Арыти, нэмьк! IoF горэм зыфигъэзэн фаеу хъугъагъэ. Почтальонэу къудажэм IoF щиш!еу ригъэжжагъ. Къоджэдэс-хэр лъшээу ащ ыгъэрразэштыгъэх, къитефэрэр зэк!е хъупхъэу ыгъэцак!эштыгъэ. 1967-рэ ильэсым «Адыгейим Ioфшэнимк!е и Щитхъузехъ» зыфиорэр ащ къыфагъашшошэгъагъ, 1968-рэ ильэсым Ioфшэным гъехъагъэу Ѣырийхэм апае СССР-м связымк!е и Министерстве и Щитхуух түнч, из цэвчилгээ

Щытхъу тхыль тъыратыгъаъ.
Едыдж Чэхъуи, ащ ильфы-
гъэхэри бэшлагъэ зыщымыгъэж-
хэр, ау ахэм къакгъэхъухъагъэ-
хэр Тэхъутэмыхъуае щэпсэух.
Чэхъу ипхъорэлфхэм ащищэу
Едыдж Симэ Заурбэч ыпхъум
информатикэмрэ компютернэ
технологиехэмрэкэ Тэхъутэмыхъу-
кьое еджаплэм Ѣыргэдажхэ.
Унагъом ихъарзынэш: ятэжъ
икрасноармейскэ тхыль, дзэ
частхэм къагъэхъыгъэгъэ спрап-
кхэхэр, ныбдгъэхъум къыфа-
тхыгъагъэхэр, лъэужзэфхэм
ятыхъильхэу къылуукигъагъэхэр
— Едыдж лаакъом къыххэхъошт-
хэм апае ащ къегъэгъунэх.

Дзюдо

Тюмень щыбэнэштых

Кыблэм дзюдомкэ изэнэкьюку Адыгэ къэралыгъо университэтом физкультурамрэ дзюдомрекэ и Институт щыкъуагъ.

Ильэс 23-м нэс зыныбжь клэхэр, шыашащэхэр алтырэгъум щызэлукъагъэх. Бэнэкло 233-рэ апэрэ чыпшэхэм афэбэнагъэх. Адыгэ Республикаем ихэшыпыкъигэ командэ хэтхэм хагъеунэфыкъирэ чыпли 10-м нахьыбэ къыдахыгъ.

Татьяна Шаталовам, кг 52-рэ, дышшээр кыфағьешшьошагъ, тренерыр Непсэу Бисльян. Юрий Балоян, кг 66-рэ, апэрэ чыпшэхэр кыыхыгъ, тренерыр Сергей Шутов, Бэгъ Аслын, кг 100, купым теклонигъэр кыицхыгъ, тренерхэр Беданыкъо Рэмэлан, Роман Оробцовырэ.

Екатерина Соловьевам, кг 78-м къехьу, апэрэ чыпшэхэр кыфағьешшьошагъ, тренерыр Нэнхыжь Байзэт.

Ятлонэрэ чыпшэхэр кыидэзы-

хыгъэхэр бэнэкуюиту мэхъух — Мерэм Нарт, кг 66-рэ, Ваган Григорян, кг 90-рэ. Н. Мерэмым итренерыр Хакурынэ Дамир. В. Григорян ишащэхэр Беданыкъо Рэмэланэрэ юки Роман Оробцовырэ.

Ящэнэрэ чыпшэхэр кыидэзыхыгъэхэм шыуаштэгъэшьуазэ. Хъэлако Дан, кг 57-рэ, Анна Лоднева, кг 63-рэ, Мигу Милан, кг 70-рэ, Анастасия Коржова, кг 78-м къехьу, зэкэ бэнаклохэм ящащэх тренерхэр Мерэм Сайдэрэ Беданыкъо Байзэтэрэ. Лъецэр Дамир, кг 66-рэ, Джарымекъо Долэт, кг 81-рэ, тренеруя ящащэх Хакурынэ Дамир.

Апэрэ чыпшэхэр кыидэзыхыгъэхэм бэнаклохэр Урысыем иныбжыкъицхэм язэнэкьюкоу мэлыльфэгъум Тюмень щыкъо-

щтым хэлжэштых, — кытиуягъ Адыгэ Республикаем изаслуженэ тренеруя, Адыгейим ихэшыпыкъигэ командэ итренер шыхъаэу Бастэ Сэлымэ. — Ти-бэнаклохэм ятренерхэм тафэрэз.

Яшыыкъеу юф ашэ, шу альягурэ сэнэхъатым фыщытыкъеу фыряяэр щынэнгъэм кыщаагъэльягъо. Гуетыныгъэ ахэлэйу спортым, щынэнгъэм ныбжыкъицхэр афагъасэх.

Самбо

Къахэштыгъэхэм загъэхъазыры

Кыблэ шьольырим дзэ къулыкъур щызыхыхэрэм самбэмкэ язэнэкьюку юки щыкъуагъ.

Адыгэ къэралыгъо университэтом физкультурамрэ дзюдомрекэ и Институт бэнэкло 79-рэ щызэлукъагъ. Тиреспублика щыщ къалэхэм хагъеунэфыкъирэ чыпшэхэр къыдахыгъэх.

Абазэ Аслын, кг 88-рэ, Вард-

кец Акопян, кг 98-м къехьу, дышшэ медальхэр къахыгъэх. Удыкэко Бисльян, кг 58-рэ, Хакурынэ Хъазрэт, кг 98-м къехьу, Накл Айдэмэр, кг 64-рэ, ятлонэрэ чыпшэхэр къафагъешшьошагъэх.

Краснодар краим иадыгэ къуа-

джэу Шхъащэфыж щаптугъэ Лышэ Хъарун, кг 58-рэ, апэрэ чыпшэхэр къыдиҳыгъ. Техникэу къигъэльгъуагъэмкэ бэнэкло анах дэгъо къыхахыгъ.

Тренерхэр Псеун Мурат, Беданыкъо Рэмэлан, Хакурынэ Дамир, Джарымекъо Рустам бэнаклоу зыцэ къетуагъэхэр агъасэх.

Зэнэкьюкум изэхэшэнкэ ѹзпшэгъу кытфэхъуагъэхэм лъэшшэу тафэрэз, — кытиуягъ зэлукъицхэм ясудья шхъаэу, Урысыем, Адыгейим язаслужен-

нэ тренеруя Хъот Юныс. — Зэнэкьюкум исекретарь шхъаэу Гүэтиж Хъалид, Адыгэ къэралыгъо университэтом физкультурамрекэ юки дзюдомкэ и Институт ишащэх Бгъашэ Айдэмэр «тхъашуугэшсэу» ятэожы.

Медальхэр кыидэзыхыгъэ бэнаклохэр Урысыем идээ шьольтихэр якъеух зэнэкьюкуу мэлыльфэгъу мазэм щынэнгъэм хэлжэштых. Тибатырхэм ялэпэлсэнгъэ зэрэхагъахъорэр зэлукъицхэм къащагъэльгъэшт.

Ятлонэрэ купыр

Апэрэ ешшэгъур

СКА Ростов-на-Дону — «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — 1:0.

Гъэтхапэм и 6-м футбол клубхэр Ростов-на-Дону щызэдешшагъэх.

«Зэкъошныгъ»: Хъачыр, Кириленко, Кышъэ, Хъуакло, Седов, Богатырев (Датхъужь, 79), Васильев, Курачинов (Макоев, 68), Къонэ (Крылов, 57), А. Делэкъуя (Антоненко, 79), Йашо.

Къэлапчъэм югуаор дээзыдза-гъэр: Мичуренков — 68.

СКА-р нахьыбэрэ ыпекли ильштигъ. Я 67-рэ такыкыям тиухъумаклоу Т. Хъуаклоу Мичуренко

вым 1экэе өлүнкыгъ. Судьям пеналтир ыгъеунэфыгъ. Мичуренкэр тикомандэ икъэлапчъе къызыдаом Хъачыре Тамерлан 1гугаор къызэклидэжэгъигъ, ау Мичуренковыр ятлонэрэу къэлапчъэм къыдоонэу ифагъ, пчагъяэр 1:0-у хъугъэ.

Гуетыныгъэ хэлжэу «Зэкъошныгъэр» югуаор дидзэн ылтэгъигъэп. Судьям я 52-рэ такыкыям А. Йашо ятлонэрэу къыфигъэпти, югуаор дидзэн ылтэгъигъэп.

Къатхэхэрэм яшшошрэ редакцием иеплыхэхэмрэ зэтемыфэнхэ альякъышт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбий.

къыригъэгъигъ. Арэущтэу зэрэхъу-гъэр «Зэкъошныгъэм» хэпшикъеу къегоуагъ. Хъачырэ Тамерлан югуаор дидзэн ылтэгъигъум къызыдаом.

Хъачыре Тамерлан 1гугаор къызэклидэжэгъигъ, ау Мичуренковыр ятлонэрэу къэлапчъэм къыдоонэу ифагъ, пчагъяэр 1:0-у хъугъэ. Гуетыныгъэ хэлжэу «Зэкъошныгъэр» югуаор дидзэн ылтэгъигъэп. Судьям я 52-рэ такыкыям А. Йашо ятлонэрэу къыфигъэпти, югуаор дидзэн ылтэгъигъэп.

Чыпшэхэр

1. СКА — 47.
2. «Чайка» — 42

3. «Динамо» Мх — 41

4. «Форте» — 37

5. «Анжи» — 33

6. «Кубань-Х». — 32

7. «Черноморец» — 28

8. «Спартак» — 27

9. «Легион» — 24

10. «Тыва» — 23

11. «Биолог» — 22

12. «Динамо» Ст — 20

13. «Мэщики» — 19

14. «Ротор-2» — 17

15. «Зэкъошныгъ» — 15

16. «Алания-2» — 7

17. «Ессентуки» — 5.

«Зэкъошныгъэр» «Динамо» Ставрополь гъэтхапэм и 13-м Мыекъуапэ юки юкулэшт.

Зэхэзыщагъэр
ыкъи къыдэзыгъэр:

Адыгэ Республикаем лъялкъи Иофхэмкэ, Икъыб къэралхэм ашын-псэурэ тильэлкъи гъухэм адыяяэр эзхынгъэмкэ юки къэбар хъугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыиэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхыэр А4-кэ заджэхэр тхабапхэу зипчагъэкэ 5-м емыхъухэрэй. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цыкунэ щигтэй. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэлгэгъэкожых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
Урысы Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телевидение-радиокъетынхэмкэ юки зэлгэгъицэл амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпшэгъэрэштэ, зэраушыхъатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутыгъэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000,
къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкъэмкэни
пчагъэр
4637
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 437

Хэутын узьшигъэр
Къэтхэнэу юки юхътэр Сыхъатыр 18.00
Зыщыхаутыгъэр
уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор
шхъаэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъаэр
игуадзэр
Мэшлээжкъо С. А.

Пшъэдэжкъи
зыхыырэ секретарыр
Тхъаркъохъо
А. Н.